

AZ EGÉSZ RÉGIÓRA KITERJESZTIK AZ ALKOTÓK AZ ERDŐVIDÉK IDŐSEIRŐL SZÓLÓ KISFILMEK SOROZATÁT, KÖTETEKET IS TERVEZNEK

Könyvsorozat készül Székelyföld 1000 arcáról

Kötet jelent meg az idős erdővidéki emberekről szóló népszerű portréfilmsorozat alapján Székelyföld 1000 arca címmel, az ötletgazdák a kezdeményezést az egész régióra kiterjesztenék. A frissen megjelent kiadványról a kisfilmek egyik alkotóját, Szócs Szilárdot kérdeztük, valamint Benkő Levente történészt, aki az ajánlót írta.

» KISS JUDIT

Székelyföld 1000 arca – Erdővidék címmel jelenik meg az a kötet, amely a régió idős embereit, az ő történeteiket bemutató portréfilmek anyagából készült. A Tortoma kiadónál napvilágot látó kötetben azoknak a kisfilmeknek a szöveggé formált anyaga olvasható, amelyek nagy népszerűsége miatt a világhálón. Az alkotók azt vallják, olyan erdővidéki, székelyföldi idősebb emberek portréját állítják reflektorfénybe, akiknek élettörténete, hite, szeretete példát mutathat a fiatalabb generációk számára.

FORRÁS: SZÉKELYFÖLD 1000 ARCA

Emberközlebe hozott történelem. Archív fotók is láthatók az interjúalanyokról, és az aktuális fotó is

vissza hűen az emberi portrékat, a tájszólást, de a könyv a maradandó. A digitális világban ma a filmnek van elsőbbsége, de nem tudjuk, hogy ezek a felvételek húsz év múlva, száz év múlva nézhetőek lesznek-e. A könyvet viszont száz

ta, olyan címmel kezdték feltenni a világhálóra a videókat, hogy Erdővidék 100 arca, de most átnevezték a projektet Székelyföld 1000 arcára. „Az a tervünk, hogy ne csak Erdővidékben merüljön ki az idős emberek portréinak rögzítése, hanem kiterjesszük egész Székelyföldre. Erdővidék sem készült még el, folytatjuk tovább a videókat, és további köteteket is tervezünk” – mondta el az alkotó. Arra is kitért, hogy a legidősebb interjúalanyuk Kolumbán Juliska néni, akiről három történet is szerepel a kötetben: kettő 102 éves korában, a harmadik 103 éves korában készült, de az idős asszony mostanra 104 éves. A legutolsó oldal úgy mond „bónusz oldal”, ahol gyerekek szerepelnek. A két fiúcska, Csongi és Zsolti – egy testvérpár – 8 és 12 évesek: róluk készült az a videó, amelyen a kecskét befogják a székérbe, és az állatokkal való kapcsolatokról, mindennapjaikról nyilatkoznak, arról, hogy „a kecskével jobban tudunk játszani, mint a mobillal, a kecskével csak előre megyünk”.

„Jöttek az oroszok, a komonisták”

Benkő Levente erdővidéki, Kolozsváron élő és dolgozó történész, lapunk volt munkatársa írta az ajánlót a kötethez. Megkeresésünkre kifejtette, gyermekkorától szerette hallgatni a felnőtteket, az öregeket, mindig magával ragadta őt ráérős beszélgetésük. „Mondjuk, a pletykálgatásukat soha nem tudtam megfejtetni, mert csak ők tudták, hogy kit és miért vettek a szájukra, de azért azokat a történeteket, amikor jöttek az oroszok, s harcoltak, s menekültek, s a komonisták, no, az ilyesmiket szó szerint szájatva hallgattam. Ennek a kedves könyvnek a lapjain is ugyanilyen és hasonló történetek rögzültek, s egyben ugyanaz az ízes és sajátos erdővidéki tájbeszéd köszön vissza, amit már eszmélő gyermekkoromban is hallottam és hallok, s mint amit az Erdővidék száz arca című kisfilmsorozatban

is hallhatunk, láthatunk” – mondta Benkő Levente. Hozzátette, meg lehet próbálni: ha arról a vidékről valaki hangosan olvassa ezeket a szövegtöredékeket, a hallgatóság biztosan ugyanazt a beszédet hallja, mint amit a filmekből. „A szerzők-szerkesztők szerintem jól választottak, amikor az élő szóban elmondott élettörténetek olvasók elé tálalásának örökös

» Mondhatnánk, hogy egy letűnőben levő idő és életmód tanúságtevői ők, akik azt a világot őrzik és élnek, amely mára sok tekintetben lényegesen megváltozott. A valóságban ennél többről van szó, mert mindamellett, hogy emlékeket és értékeket hagynak ránk, élettapasztalataik, elmondásaik révén egyszersmind a példát is felmutatják, amelyet követni talán érdemes, de legalább kipróbálni mindenképp az” – összegezte Benkő Levente. Úgy fogalmazott, a szívet-lelket melegenítő, egyben otthonérzetet sugárzó és erősítő minden szava az idős megszólalóknak. „Szóban elmondott és képeken is megjelenített évtizedeken, háborús, kommunista kollektívizációs, erdőn-mezőn töltött dolgozó időkön, ünnep- és miesnapokon, gyermek- és ifjúkortól meglehetősen átvélő életpályák mozzanatai ezek, amelyekből – noha csak részei egy-egy teljes történetnek – kirajzolódik az az erdővidéki lét, amelyet mindannyiunk megélünk, és amelyet mindannyiunk őrzünk, legbelül. Hadd, tegyem hozzá gyorsan: és amelyet országnak-világnak is érdemes megismernie” – hívta fel a figyelmet a történész.

A 84 éves Berci bácsi az egyik interjúalanya a kisfilmek sorozatának

Miként a filmekben és e könyv lapjain is megszólalók életfelfogása” – mondta a történész.

Letűnő idők tanúságtevői

Benkő Levente arról is beszélt, hogy amíg otthon, Erdővidéken lakott, volt alkalma elbeszélgetni a nemrég elhunyt, áldott emlékü Keresztes Etelka néniel, Kisbaconban, miközben a vízimalom duruzsolva örölte a kenyérnekvalót. „Egyszer arról mesélt, hogy nem szerette a pityókakotányt, mert izadt a lába tőle... A felsőrákosi Pál Anna néniel, családiasabb nevén, Kicsi Annával sógorság révén egyazon, szélesebb értelemben vett családba tartoztunk, volt alkalmunk elbeszélgetni gyermekökről, embörökről, majorságról, kollektíváról, sáros utcákról, s erről-arról...” – emlékezett Benkő Levente. Mint fogalmazott, tudományos fellegrakat soha nem ostromló, de az élet tapasztalataival, sok-sok évtized bölcsességével alaposan feltarisznyált egyszerű és nagyszerű emberek ők, akiknek a szavára jó szívvel odafigyelni érdemes. „És felettébb hasznos! Mondhatnánk, hogy egy letűnőben levő idő és életmód tanúságtevői ők, akik azt a világot őrzik és élnek, amely mára sok tekintetben lényegesen megváltozott. A valóságban ennél többről van szó, mert mindamellett, hogy emlékeket és értékeket hagynak ránk, élettapasztalataik, elmondásaik révén egyszersmind a példát is felmutatják, amelyet követni talán érdemes, de legalább kipróbálni mindenképp az” – összegezte Benkő Levente. Úgy fogalmazott, a szívet-lelket melegenítő, egyben otthonérzetet sugárzó és erősítő minden szava az idős megszólalóknak. „Szóban elmondott és képeken is megjelenített évtizedeken, háborús, kommunista kollektívizációs, erdőn-mezőn töltött dolgozó időkön, ünnep- és miesnapokon, gyermek- és ifjúkortól meglehetősen átvélő életpályák mozzanatai ezek, amelyekből – noha csak részei egy-egy teljes történetnek – kirajzolódik az az erdővidéki lét, amelyet mindannyiunk megélünk, és amelyet mindannyiunk őrzünk, legbelül. Hadd, tegyem hozzá gyorsan: és amelyet országnak-világnak is érdemes megismernie” – hívta fel a figyelmet a történész.

Anna néni: „Ha reggel, ha délben, ha este: én hiszek a Jóistenben”

A könyv maradandó, a videó már nem biztos

Az erdővidéki Deák András és Szócs Szilárd Emlékgár elnevezésű kezdeményezésének portréfilmsorozatában jelent meg többek közt a felvétel elkészítésekor 102 éves – ma már 104 éves Kolumbán Juliska néniéről szóló alkotás, amely 2020 őszén elnyerte a Kulturális Filmek Fesztiváljának fődíját Budapesten. A portréfilmek nagy népszerűségnek örvendenek a közösségi oldalon, hiszen „emberközlebből” mutatják be a székelyföldi időseket, akik a huszadik században átéltek nehézségek fényében beszélnek látásmódjukról, istenhittükről, a túlélésről. Felvetésünkre, hogy a mozgóképes anyag varázsa nem adható át az írott szövegen keresztül, hiszen az alanyok tájszólása, beszédmódja, mimikája, gesztusai, mosolyai szövegen keresztül nem reprodukálhatóak, Szócs Szilárd elmondta, az anyag papíralapú megőrzésére nagy szükség van. „Természetesen a mozgókép adja

év múlva is kézbe vehetik az emberek” – fogalmazott az alkotó. Hozzátette, már régebbi tervük, hogy ezt a kezdeményezést maradandó formában is megjelenítsék, olyasmint hozzanak létre, ami fennmaradhat az utókor számára. Szócs Szilárdtól azt is megkérdeztük, hogy ahhoz képest, ami a portréfilmekben elhangzik, nyújt-e többletinformációt szövegszinten a könyv. „Minden videóról, amit felvettünk, szó szerint megjelennek a szövegek. De két-három archív fotó is látható egy-egy megszólalóról, plusz az aktuális fotó, ami a videó rögzítésekor készült. És olyan történetek is olvashatóak a kötetben, amik a filmen nem hangzottak el. Ezeket még nem láthatta a nagyközönség, ezeket is a felvételkor mondták el a megszólalók” – fejtette ki az alkotó.

A 104 éves Kolumbán Juliska néni története

A kötetben 42 alanyról olvasható szöveg. Szócs Szilárd azt is elmond-